

ПРОПАГАНДА, ПРОТИДІЯ ПРОПАГАНДІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Шажко Олександр

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

факультету журналістики

Приватного вищого навчального закладу

«Міжнародний економіко-гуманітарний університету

імені академіка Степана Дем'янчука»

м.Рівне, Україна

2024 рік. Повномасштабна вторгнення триває. Інформаційна війна стає ще більш загрозливою. Кожна країна, у залежності від форми режиму, у сучасному світі веде інформаційні війни задля досягнення певної конкретної мети. На даному етапі розвитку України, відбувається реальна війна, в супроводі із не менш загрозливою – інформаційною. Засоби ведення сучасної війни обмежуються цілою низкою міжнародних угод і правил, яких має дотримуватися кожна цивілізована держава. Ці правила ставлять межу застосування певних тактичних прийомів і видів зброї. Проте до цих пір жодне положення міжнародного права не стосувалося пропаганди під час війни. Інформаційну війну, що є інформаційним забезпеченням агресії Російської Федерації проти України, відомий російський політик Борис Немцов охарактеризував як війну нацистського режиму проти демократичної держави: «Виграти війну можуть нацисти із Геббельсом на чолі. Те, що Україна програла інформаційну війну - це факт. Але те, що ви не повинні з цього приводу дуже переживати - це теж факт. Ви ж не нацистська держава», - сказав російський опозиціонер [2]. Нажаль, тема пропаганди набирає все більше і більше обертів, як і задіяних країн та світових ЗМІ. Україна продовжує з нею хаотично боротись.

Засоби забезпечення інформаційного впливу:

1. Переконавання народних мас у правильності політики правлячого режиму – вождя, партії, президента – шляхом регулярного повторювання певних вербальних конструкцій, перекручування інформації, зомбування методом 25-го кадру тощо.

2. Масова трансляція відверто брехливої інформації – у цьому плані Росія запозичила методику Геббельса та радянських вождів. Це коли пропагандистська машина вигадує абсолютно неіснуючі речі – як-от про біолабораторії в Харкові, чи постанови Американців в БУЧІ [3]

3. Тотальний контроль за альтернативними джерелами інформації. - Україна, щодо цього більш прозора, проте як і в Росії, ЗМІ - політизовані. Тільки в першому випадку, вона політизована різними політиками,

олігархами певними політичними спрямуваннями, а в Росії - все діє на благо диктатури. На користь діючого президента Володимира Путіна.

4. Використання агентів впливу в інших країнах, аби сформувати в урядів у населення цих країн "правильну" позицію щодо політики своєї держави. Тактика доволі дієва, оскільки в нас є навіть готовий приклад. Взяти екс - президента Віктора Януковича, та його команду. Яка за майже 4 роки правління, довела країну до крайнього стану, та вивела на поріг інформаційної та реальної війни. Втім це не завадило росіянам спробувати його реанімувати в 2022 році. [4]

5. Створення шпигунської мережі, яка має завдання здобути інформацію, що може дискредитувати в очах світу опонентів того чи іншого авторитарного режиму.

6. Підкуп недобросовісних політиків і бізнесменів, які через закордонні ЗМІ поширюватимуть проплачену авторитарним режимом інформацію, що йому вигідна.

В Україні за майже всі роки незалежності практично не велася державна політика в сфері забезпечення інформаційної безпеки. Безпорадність нашого інформаційного поля призвела до катастрофічних наслідків, зокрема – війни на Сході а згодом повномасштабної, яка почалась в лютому 24 року. Інформаційне поле України було й досі залишається вразливим, особливо – для атак "медіа солдатів" Росії. Наша країна постійно програвала інформаційні війни, адже державний інформаційний простір був спрямований лише на обслуговування потреб української влади, особливо – за часів Кучми і Януковича. Протидіяти інформаційним атакам Кремля та його маріонеток, яких уособлювала попередня "межи гірська" влада, ефективно могли тільки альтернативні джерела інформації – недержавні ЗМІ, а починаючи з 2004 року – інтернет і соціальні мережі. Революції 2004-го й 2014-го років – приклад того, як інформаційні засоби, у першому випадку ТБ, в іншому інтернет, допомагають здобути перемогу. Сам Євромайдан почався завдяки постам у Фейсбуці. Щодо візуальної інформації, то тепер важливу роль відігравав плакат – менше тексту, а більше зображення, яке, власне, говорить більше ніж слова. Найбільш активно працювали в напрямку поширення інформаційно-пропагандистської продукції громадські об'єднання, наприклад – "Інформаційний спротив", громадський сектор "Майдану", "ДемАльянс", "Спільна справа" тощо.

Методи інформаційного контрнаступу в умовах війни з Росією

На жаль, багато часу згаяно. Тому тепер буде важко виправити помилки, які призвели до нинішнього стану в країні. Заборона трансляції ряду російських каналів стала хоч і правильною, але дуже запізною реакцією влади на поточні події. Втім, якщо вдається до *ряду кроків*, можна добитися перелому

як в інформаційно-психологічній війні, так і власне у військовому протистоянні. [41]

Отже:

1. Необхідно почати працювати з населенням на окупованих територіях, які залишилися чекати так званих «освободітелів», аби схилити його на бік України.

Для цього громадські організації, зокрема, Молодіжний Націоналістичний Конгрес, вже почали передавати відповідну літературу мешканцям Сходу України. Було також створено Музей української пропаганди та Музей плакату, які надають візуальну пропагандистську продукцію воякам у зону АТО для підтримки бойового духу. Міністерство культури, знов таки, набагато пізніше ніж громадськість, також вирішила передавати відповідні інформаційні матеріали у вигляді журналу "Культура і життя" на передову.

2. Зараз вкрай необхідно примусово заборонити до показу на телеканалах російські фільми про війну, серіали про різних "ментів-прокурорів", які не зважаючи на повномасштабне вторгнення, досі крутять по телебаченню, аби не пропагувати серед українського населення чужі йому цінності й перемоги країни-ворога, аби не вирощувати в наших людях сумніви й не плекати комплекс неповноцінності порівняно з північним сусідом. [25]

3. Український ефір треба наповнювати вітчизняним пропагандистським матеріалом, фільмами про козацтво, про УПА, документальні стрічки про Революцію Гідності. Натомість на більшості каналів зараз ми бачимо лише розважальні шоу та низькопробні серіали.

Для підсилення інформаційно-психологічної складової у війні з Росією необхідно вдаватися до наступних методів: [26]

– постійно поширювати в інформаційному просторі України інформацію, хай і навіть дуже перебільшену, про те, що армія переозброюється, що нам на допомогу йде НАТО, що незабаром в Україну прийдуть іноземні добровольці, українські загони з діаспори тощо;

– мовами добровольців, що воюють на боці сепаратистів, зокрема, мовою чеченців, осетинів, поширювати відозви від їх братів з України та інших країн світу, які закликають припинити збройний опір, аби не ганьбити пам'ять своїх предків, які воювали з російськими окупантами, що це не їх війна, що їх родичі відмовляться від них. Такі відозви можна поширювати й від імені родичів бойовиків, якщо українські спецслужби зможуть знайти їх дані, хоча б прізвища та імені й місце проживання.

– можна поширювати такі відозви через пересувні установки з гучномовцями, через які мовою "ополченців" звертатися до них із закликом припинити опір і повідомляти, що на допомогу силам ЗСУ йде численне

поповнення союзних військ, що за пару днів навіть у полон здаватися ніхто не дасть, а всіх буде знищено. [40]

Взагалі, Україні варто створити якщо не Міністерство з питань інформаційної безпеки, то інший вищий державний орган, який би опікувався цим питанням і розпорядження якого були б обов'язковими для виконання – і для СБУ, і для МВС, і для Національної ради з питань телебачення та радіомовлення.

Бо тільки так ми можемо отримати шанс запобігти поразкам України в інформаційних та інших війнах.

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Австрийские СМИ: Киев лицемерно тратит на войну последние деньги [Електронний ресурс] // РТ на русском. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://russian.rt.com/article/110703>.
2. Аронсон Е., Пратканіс Е. Эпоха пропаганды: Механизмы перекопання. / Е. Аронсон, Е. Пратканіс – СПб.: Прайм-Еврознак, 2001. – 384 с.
3. Березін В.М. Масова комунікація: сутність, канали, дії. / В.М. Березін - М.: Рип-Холдинг, 2003. – 174 с.
4. Байгузіна Р. Інформаційна війна / Р. Байгузіна. – М., 2000. – 136 с.
5. Брунціцина Н.А. Інформаційна війна та безпека / Н.А. Брунціцина. - М.: Віта-Пресс, 2001. – 260 с.
6. Бойовики на Донбасі жорстоко знущаються над людьми і використовують їх як рабів, – СБУ [Електронний ресурс] // zik. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://zik.ua/news/2015/12/01/boyovyky_na_donbasi_zhorstoko_znus_hchayutsya_nad_lyudmy_i_vykorystovuyut_ih_yak_rabiv__sbu_648076.
7. Владимир А. Відеоканал блогера [Електронний ресурс] / Андреев Владимир// YouTube. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/user/Doberman1788>.
8. Грінберг Т.Е. Політичні технології: ПР і реклама. / Т.Е. Грінберг - М.: Аспект-Пресс, 2006. – 317 с.
9. Григорій Я. Відеоканал блогера [Електронний ресурс] / Яблуножко Григорій // YouTube. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/channel/UCpgNхNZ3TCbV3_Xczm9TIDg.
10. Давление Украины сплотило жителей Крыма, они готовы переждать временные трудности [Електронний ресурс] // ТАСС. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://tass.ru/obschestvo/2464626>.
11. Двухлетие «майдана»: разрушенная экономика, инфляция, коррупция и нищета Оригинал новости РТ на русском: <https://russian.rt.com/article/131676> [Електронний ресурс] // РТ на русском. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://russian.rt.com/article/131676>.
12. Завадський І.І. «Інформаційна війна - що це таке? / І.І. Завадський - Захист інформації. «Конфідент». № 4, 1996. – 115 с.
13. Зінов'єв А. Глобальне свержество і Росія / А. Зінов'єв. – М.: Харвест, 2000. – 125 с.

***Шановні члени організаційного комітету, партнери, декани,
завідувачі кафедр, науково-педагогічні працівники та студентство!***

Висловлюємо щирю вдячність за вашу участь в організації та проведенні Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання та перспективи інноваційного розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції» у м. Рівне, 14 листопада 2024 р.

Міжнародна науково-практична конференція у Приватному вищому навчальному закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» є не просто гарною традицією, а й головним майданчиком для обміну досвідом та ідеями, проведення дискусій, обговорень та побудови нових шляхів та підходів до формування відповіді на виклики, пов'язані з проблемами освіти та науки в умовах євроінтеграції.

Разом наближаємо Перемогу!